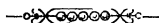

Moštvo je z veselim krikom izrazilo zmagalcu
svoje priznanje.

ERI.

Spisal **dr. K. May.**

Poslovenil **J. Pretnar.**

V Ljubljani.

Založil in prodaja **Janez Giontini.**

1901.

IN 5030006004

Natisnila Zadrúžna tiskarna v Ljubljani.

Eri.¹⁾

I. Potomba.

Jasno nebo se je razpenjalo nad našimi glavami; toda svetli solnčni žarki niso mogli razgnati temnih senc z obrazov vrlim mornarjem, ki so sedeli z mano okoli plapolajočega ognja in si pripravljali kosilo.

Pred nami je ležalo nizko obrežje sredi treh nevarnih koralnih grebenov, v katere so se zaganjali nemirni morski valovi; za nami pa so se dvigala tla više in više. Na najvišji točki otoka pa je stal tesar Bob, ki je bil na vrsti, da je z daljnogledom neprestano opazoval obzorje. Imel je tudi nalogo, da nam dá znamenje, ako bi se kje prikazala ladja, da bi nas otela iz neugodnega položaja, v katerega nas je zanesla usoda.

Pred šestimi tedni smo bili namreč s trijadrenikom „Pozejdonom“ odpluli iz Valparaiza proti Honkongu. Srečno smo prevozili črto Kaljao - Gvajakil - Panama - Akapulko, in

¹⁾ Deželni knez.

odtod nas je gnal ugoden jugovzhodnik proti Elizabetini višini. Tu nas dohiti vihar, kakršnega še nisem doživel na mnogih svojih potovanjih. Morali smo zadržniti vsa jadra, toda kljubu vsem našim naporom se je igralo morje s „Pozejdomom“ kakor z orehovo lupino ter ga z nevdržno silo zagnalo med koralne grebene. Kakor bodalce so se zabodle ostre čeri v ladjo, tako da se ni mogla geniti nikamor. Prepustili smo jo torej neizprosni usodi in delali dva dni na vse kriplje, da smo kolikor mogoče rešili blaga in najpotrebnejšega živeža.

Ravnokar smo dokončali delo in kislih obrazov posedli med rešene zaboje in sodove okoli ognja.

Nekaj korakov od nas je kapitan Robert izračunil zemljepisno ležo našega otoka. Njegova naloga mu ni prizadevala posebnih težav, ker smo bili oteli vse navtično in astronomsko orodje in ker je bilo tudi nebo jasno.

„No, kapitan, ali ste že izračunili?“ vpraša krmar in ob enem vzame z ognja velik kos osoljenega mesa, da bi se prepričal, ali je že dovolj pečeno.

„Da, ravnokar sem izdelal račune!“ se oglasi kapitan.

„Kje je torej ta otok?“

„Poldrugo stopinjo severno od Kozlovega povratnika in dvestodevetintrideset stopinj vzhodno od Fera.“

„In kaj menite o tem otoku? Bodemo li izteknili njegovo ime?“

„Ime mi sicer ni znano, toda mislim, da smo med otokoma Holtom in Miloradovičem. In kaj menite vi, gospod Karel?“

Jaz sem bil edini popotnik na ladji. Sicer molčeči kapitan je rad kramljal z menoj ter me pri vsakem važnem dogodku vprašal za moje mnenje, česar sicer navadno ni storil pri drugih potnikih.

„Moji računi se popolnoma strinjajo z vašimi,“ mu odgovorim. „Sicer še nisem bil nikdar v teh krajih, toda o njih leži sem se poučil natanko. Skoro gotovo smo na kakem ‚Pomaru-otoku‘¹⁾, dasi ima ta otok drugačno obliko, nego je navadna pri njih.“

„Tudi jaz še nisem bil v teh morjih,“ odgovori kapitan. „In kakšno obliko imajo navadno ti otoki?“

„Večinoma so koralnega izvora, okrogli in le nekoliko metrov višji od morske gladine. Pokriva jih plodna, toda zelo tanka skorja zemlje; v sredi njih je navadno tudi majhno

¹⁾ To otočje se imenuje tudi: Tuamatu. Nizko otočje ali Biserno otočje.

jezero. Otočje se deli na mnogo manjših skupin; odkril ga je l. 1606. Španec Quiros.“

„In kako daleč je od tod do ‚Društvenih otokov‘¹⁾?“

„Ti leže, kakor vam je znano, proti severozapadu med deseto in osemnajsto stopinjo južne širine in med dvestodevetindvajseto stopinjo vzhodne dolžine. Torej smo blizu dvanajst stopinj od njih.“

„Dvanajst stopinj! To je dolga pot; posebno če sedimo na nepremičnem otoku, ne pa na brzi ladji,“ zagodrnja kapitan.

Ob tem pogovoru je bilo meso spečeno. Krmar pokliče pomorščake h kosilu. Vsak je dobil kos pečenega osoljenega mesa in ga je užival z veliko slastjo. Meni ni teknila ta mornarska hrana; zato sem vzel puško in stopal ob obrežju tja, kjer sem bil opazil cele jate morskih ptic. Kmalu jih je ležalo precej na tleh. — Poberem jih in se napotim z njimi nazaj proti taborišču. Mornarji me sprejmo z veselimi „Živio-klici“ in mi pomagaje ptice oskubsti. V kratkem času je bila napravljena izvrstna pečenka, ki je ugajala posebno kapitanu in ga spravila v dobro voljo.

„Kaj menite, Karel, ali prebivajo na teh otokih ljudje?“ me vpraša kapitan.

¹⁾ Tudi: »Tahitski otoki« imenovani.

„Mislim da,“ mu odgovorim.

„In kakega rodu?“

„Skoro gotovo malajskega. Saj vam je znano, da so nekateri Tomatu-otoki obljudeni.“

„To mi je sicer znano, toda za nas je velike važnosti, ali bivajo ljudje blizu.“

„Mogoče. Otoka Holt in Miloradović, med katerima smo, sta gotovo obljudena.“

„In kakšno je to ljudstvo?“ vpraša kapitan dalje.

„Večinoma so še divjaki. Pripoveduje se celo, da so med njimi tudi ljudožrci.“

„Lepa tolažba za nas! Bati se nam jih sicer ni, ali sitnosti bi nam utegnili delati to, da nihče izmed nas ni večč njihovemu jeziku; vsaj jaz ne vem za nikogar, ki bi mogel govoriti z njimi.“

„Jaz lahko govorim z njimi, gospod kapitan!“ se oglasi krmar in potisne zadnji kos pečenke v usta.

„Kaj? Vi? Kje ste se pa naučili tega?“

„Z ljudožrci se govori samo s tem-le!“ Ob teh besedah zavihti krmar svoj nož, kakor bi hotel koga zabosti, in pri tem napravi tako strašen obraz, da se kapitan nehote nekoliko odmakne ter pravi:

„Le spravite svoje rezilo, morda ga bomo še potrebovali.“ Nato pa se obrne proti meni in vpraša:

„Karel, morda pa vi umejete malajski?“
Posilil me smeh. O Karlu je menil kapitan Robert, da mora vse vedeti in vse umeti. V tem slučaju se sicer ni dosti zmotil; zato sem mu dejal:

„Res je, da sem se za svojega bivanja na Sumatri in Malaki nekoliko privadil oni malajščini, ki je skoro povsod po otočju občevalni jezik; toda pravega pismenega jezika ne umem. Vendar mislim, da se utegnem za silo pomeniti tudi s prebivalci teh otokov.“

„Aho-iii!“ se razlegne v tem trenutku z griča, kjer je stal tesar Bob; gotovo je zapazil kaj posebnega in nas opozoril s tem mornarskim klicem.

„Aho-iii!“ odgovori kapitan. „Tesar, kaj vidiš?“

„Jadra!“ je bil odgovor.

„Kje?“

„Na jugovzhodu!“

„Eno jadro, čoln dolg in čudne oblike, kakršnega še nisem videl!“ zakliče tesar.

„Bržkone je kaka malajska šajka“, rečem jaz. „Stopiva gor, da se prepričava.“

Z brzimi koraki odhitiva s kapitanom proti vrhu. Bob mi poda daljnogled; hitro pogledam skozenj, potem ga podam kapitanu in pravim:

„Čoln je tak, kakršne navadno rabijo na Društvenih otokih. Ker je širok samo za enega moža, toda zelo dolg in okroglega dna, bi se hitro prevrnil, ako ne bi imel posebne priprave proti temu.“

„Prav pravite, čoln je res zelo dolg. Toda glejte! Eden, dva, trije, pet, sedem, devet, dvanajst, štirinajst čolnov!“ Tako je štel Robert. „Biti morajo še zelo daleč, kajti videti so zelo majhni kakor tolarji. Tu vzemite daljnogled!“

Res ugledam skozi daljnogled petnajst točk, ki so vidno rasle. Prvi čoln je bil že tako blizu, da sem ga lahko opazil na prosto oko.

„Stopita za ta greben!“ zakličem kapitanu in tesarju. „Ker ne vemo, čemu veslajo proti otoku, je bolje, da nas ne zapazijo takoj.“

„Ali nas ni že prvi lahko ugledal?“ vpraša tesar.

„Ne“ odgovori kapitan. „Dasi stojimo na višini, nas vendar iz te daljave še ne more opaziti. Toda pogledjte, kako hitro se bliža prvi čoln in kako veslač spretno uporablja vsak val, da prihaja hitreje naprej. Vesla na vse kriplje, prav kakor bi ga kdo podil.“

„Skoro gotovo bo kaj takega! Skozi daljnogled vidim prav razločno, da se večkrat ozira nazaj, gotovo po zasledovalcih.“

„Kaj nam je storiti, Karel?“

„Ker ne vemo, ali so prijatelji ali sovražniki, je najbolje, da se pripravimo za vsak slučaj. Morda se bomo še bili.“

„Hm — vse mogoče! Toda — hm! Ako me sovražnik napade na ladji, vem, kaj mi je storiti; toda tu na suhem — hm! Ali ne bi bilo najbolje da postavimo svoje ljudi sem na hrib. Tako bi lahko pregledali ves otok.“

„Dobro! Toda menim, da bi jih bilo še bolje dobiti med dva ognja.“

„Kako to?“

„Svoje ljudi razdelimo. Pri zabojih pustimo stražo; prva polovica naj se postavi vrh hriba, druga pa naj gre ob obrežju tja do onega grebena, kjer naj se skrije. Ako bi prišlo do boja, pridejo ti na dano znamenje okoli grebena do zaliva, kjer bodo Malajci najbrže pristavili. Tako bo sovražnik popolnoma v naši oblasti in se nam mora vdati, ako mu je življenje ljubo.“

„Karel, vaš nasvet mi ugaja. Toda kako zvemo, čemu so prišli na otok?“

„Jaz počakam tukaj prvi čoln, da zvem od veslača, kaj hočejo.“

„Ali res? To hočete storiti? Toda, kaj če vas napade in morda celo usmrti?“

„Zaradi tega bodite brez skrbi; le zanesite se name! Ti divjaki so oboreženi, ali po stari šegi s koli, sulicami, pušicami in loki, ali pa s staro puško na kresilo, ki bi pa utegnila biti lastniku nevarnejša kot meni. Ako sta zadovoljna ostanita z Bobom tu na vrhu, vse drugo uredim že jaz.“

Kapitan mi povoljno odgovori, in nato odhitim proti taborišču.

„No, gospod kaj ste videli?“ me vpraša krmar, ko dospem tja.

„Petnajst divjakov, ki plujejo s prav toliko čolni proti otoku.“

„Dobro, bomo vsaj zvedeli, katero ime se je pri krstu prijelo tega vražjega otoka! Ali naj se oborožimo?“

„Seveda! Trije ostanejo pri blagu za stražo; vi pa pojdite s polovico ljudi za oni greben, in tam lezite na tla, da vas ne zapazijo sovražniki. Ako se vname boj, prihitite na dano znamenje okoli grebena proti zalivu, da tako obkolimo sovražnika. Ali ste me razumeli?“

„Da, gospod!“

„Torej naprej, da ne izgubimo po nepotrebnem časa!“

Krmar urno razdeli orožje in strelivo med ljudi in odhiti s polovico mornarjev na odkazano mesto.

„Drugi pa pojdite gor h kapitanu! Nesite mu tudi njegovo sabljo in puško ter vzemite orožje za krmarja s seboj!“

Ko druga polovica odide proti višini, vzamem puško, vtaknem nož in samokres za pas ter odhitim ob robu proti zalivu. Tu se skrijem za grm in čakam. Ravnokar je dospel prvi čoln skozi ožino koralnih grebenov v zaliv. Malajec v čolnu se vzdigne, vzame v roke lok in pušico, napne in sproži proti obrežju. Sedaj mi je bilo jasno, da ga preganja sovražnik. S tem, da je spustil pušico proti obrežju, se je hotel najbrže prepričati, ali bo utegnil s tem orožjem braniti sovražnikom vhod v zaliv. Malajec sedaj zopet prime za veslo in požene čoln proti kraju; tu pristavi na breg in potegne čoln nekoliko na suho. Nato se napoti tja, kamor je prej padla pušica. Ko jo je zopet pobral, je stopal z velikimi koraki dalje; vsekakor je hotel odmeriti daljavo, ko ne bi mogel sovražnikom ubraniti vhoda v zaliv in bi ti poizkušali pristaviti na otok. Vse njegovo vedenje je kazalo hrabrega, pa tudi opreznega človeka. V tem se mi je Malajec približal že toliko, da sem ga čul, ko je štel korake: „Satu,

dua, tiga, ampat, lima, anam, tuču, dalapan, sambilan, sapulu“. Štel je od ene do deset in potem dalje: „Sapulu-satu, sapulu-dua, sapulu-tiga, — —“.

„Rori — stoj!“ mu zapovem in skočim izza grma, za katerim sem tičal. „Kaj delaš tukaj?“

Malajec se vidno prestraši; toda hitro zbere svoje misli in potegne nož izza pasa. Ko pa spozna, da nisem eden njegovih zasledovalcev, vtakne nož zopet za pas in vpraša:

„Inglo?“¹⁾

„Ne!“ mu odgovorim.

„Franko?“

„Da!“ se je glasil moj odgovor, kajti vedel sem, da ta beseda pri divjakih ne znači samo Francoza, ampak sploh prebivalca zapadne Evrope.

„To je dobro! Ali si sam tukaj, sahib?“

Ali je bil ta človek morda že v Indiji, da me je ogovarjal z indijskim naslovom „sahib“? Sklenil sem ga o tem vprašati pozneje; na njegovo vprašanje se mi je zdelo bolje zamolčati, da nisem sam. Zato ga vprašam:

„Česa iščeš tukaj?“

„Rešitve!“

¹⁾ Anglež.

Pri teh besedah se obrne nazaj in pokaže z roko proti čolnom, ki so bili že tako blizu, da sem na prosto oko lahko razločil veslače.

„Kdo so ti?“ vprašam dalje.

„Zasledovalci, ki me hočejo umoriti!“

„Zakaj?“

„Ker sem kristjan.“

„In ti so pogani?“

„Da! Nekaj je še poganov, druge pa je krstil Inglo-misonare.“

Misonare se pravi misijonar; s to besedo pa zaznamenujejo otočani v svojem jeziku tudi vse drugo, kar je v zvezi s krščansko vero. Tako n. pr. zaznamenujejo: cerkev, oltar, pridigo, sv. pismo, križ, svet, pobožen i. t. d. le z besedo misonare. V tem slučaju znači ta beseda angleškega (protestantovskega) misijonarja.

„Torej so oni, ki so se dali krstiti angleškemu misijonarju, vendar kristjani?“

„Ejta — ne! Kajti še vedno verujejo v dobrega in slabega boga. Krstiti so se dali le zato, da smejo trgovati z Angleži.“

„Kako ti je ime?“ ga vprašam dalje.

„Potomba“.

„In kje stanuješ?“

„V Papoté, glavnem mestu otoka Tahiti. Jaz sem eri, deželni knez, in bom premagal svoje sovražnike!“

Ob teh besedah se ozre Potomba nazaj, ravno ko se prikaže prvi čoln pred ožino, da bi došel v zaliv. Moj novi znanec stopi hitro na mesto, kamor je bila padla njegova pušica, napne lok, pomeri in sproži. Pušica sfrči, in gotovo bi bila zadela moža v čolnu, da ni ravno prihajajoč val vrgel šajke nekoliko na stran, in pušica se je zasadila v čoln.

„Halo-o-oo!“ se razlegne sedaj krik izza koralnega grebena, in ko se ozrem, ugledam krmarja s svojim moštvom hitečega proti nama. Menil je napačno, da je bil strel iz loka znamenje za napad in nam je prihitel na pomoč; s tem je bil moj načrt uničen. Zasedovalci so me bili sicer že zapazili, toda vendarle niso opustili svojega naklepa. Ko pa zapazijo, da so ves otok zasedli evropski opravljeni možje, obrnejo svoje čolne in hitro odveslajo. — Potomba pa se zgrudi na kolena in jame moliti: „Bapa kami ijang ada de surga namanu . . . — Oče naš, ki si v nebesih, posvečeno bodi Tvoje ime . . .“. Nato vstane in zakliče:

„Otet sem! Sovražniki beže, in meni ni treba nobenega usmrtiti. Skoro bi bil zadel s pušico Anuija, očeta svoje žene.“

Iz vsega njegovega govorjenja je odmevalo plemenito krščansko mišljenje, kakršnega je malokje med ondrotnimi izpreobrnjenci. Videlo se je, da se ni bil pokristjanil iz dobičkarstva, ampak iz prepričanja.

„Kdo je Anui?“ ga vprašam.

„Poganski svečenik v Tamaju.“

„Ali ne leži Tamaj na otoku Ejmejo, blizu Tahiti?“ ga vprašam dalje.

„Da, sahib! Tamaj leži ne daleč od zaliva Opoavho. Parejma, hči svečnikova, je moja žena, kajti jaz sem eri, in eri si jemlje za ženo le hčer kneza ali svečenika.“

„In zakaj je Anui sedaj tvoj sovražnik?“

„Ker sem se pokristjanil. Zahteval je nazaj Parejmo, biser mojega življenja, toda nisem mu je hotel dati. Nato me je zatožil pri Angležih, ki ne časte Device Marije, in ti so mu pomagali. Jaz pa sem se obrnil do Frankov, ki imajo mnogo svetih mož in žen v nebesih dobrega Očeta, in potegnili so se zame, da smem obdržati Parejmo. Potem pa sem odšel na otočje Tubaj, da bi tam zamenjal bisere, obleko in orožje; kajti odkar so se naselili pri nas Evropei, se je pri nas obrnilo vse na slabše, in kdor je bil prej knez, si mora sedaj služiti denar z delom ali trgovino. Anui je zvedel, da sem odšel po trgovini in me je zasledoval s svojimi

ljudmi. Ko sem zapustil Tubajsko otočje, je prežal name, da bi se polastil mene in imetja, ki sem ga imel pri sebi.“

„Kakor vidim, te ni dobil v roke; toda kaj je s tvojim imetjem?“

„Tudi mojega blaga ni dobil, kajti moja roka je močnejša od njegove, in njegov razum je temnejši od knežjega razuma. Kajti, ko sem videl, da se mi bliža s svojimi čolni, sem mu veslal naproti, služabnike pa sem poslal z blagom po ovinku domov v Papeté. Njega samega sem zvabil proti temu otoku, kjer bi mu bil moral vzeti življenje, da se ni ustrašil vas in zbežal.“ Tako mi odgovori Potomba.

Govorečemu se mu je svetilo oko in temna lica so se mu žarila od razburjenosti; bil je še mlad, vitke rasti in lepega obraza. Gosti, črni kodri so se mu usipali črez tilnik, v ušesih je imel dva dragocena bisera, turban mu je krasilo dolgo pero, in slikovito-pisano obleko je imel prepasano z rumenim, svilenim pasom. Vsa njegova zunanost je napravljala name zelo ugoden vtisk; zato ga vprašam dalje:

„In kaj misliš sedaj?“

„Vprašaj rajši, kaj storite vi z menoj,“ mi odgovori in pokaže z roko proti višini, odkoder se je bližal kapitan s svojo vojsko.

„Nas se ti ni treba bati, ker smo tvoji prijatelji. Storiš lahko, kar hočeš. Prosim te, bodi tudi ti naš prijatelj.“

„To sem že, sahib. Povej mi, česa želiš, in ako je v moji moči, bodem vse storil.“

„Prosimo te pomoči.“

Potomba me začuden pogleda in vpraša:

„Pomoči? Kako to? Kdo si in kaj delaš tukaj?“

„Evropci smo in smo bili namenjeni v deželo Kitajcev, toda vihar nam je razbil ladjo in nas zanesel na ta otok. Sedaj ne moremo dalje ter čakamo, da nas reši kaka ladja iz tega položaja. Ali se vrneš v Papeté?“

„Da; kajti želim biti kmalu pri materi in pri ženi Parejmi; glas srca mi pravi, da jima preti nevarnost po mojih sovražnikih.“

„Na otoku Tahiti ostajajo večkrat evropske ladje: ali ne bi mogel tam naznaniti naše usode, da pride kaka ladja po nas?“

„Da, sahib, to se lahko zgodi; toda ne bodo mi verjeli. Zato je bolje, da mi daste koga s seboj, ki bi govoril za vas!“

„Ali se lahko peljeta v tvojem čolnu dva moža?“

„Ako vesla kdo drug, ne; toda če mi daste s seboj neustrašenega moža, si ga upam srečno pripeljati na Tahiti, kajti v veslanju ga ni, ki bi se izkušal s Potombo.“

Ob tem pogovoru dospe kapitan k nama in vpraša:

„Karel, kdo je ta človek?“

„Eri z otoka Tahiti“, mu odgovorim.

„Eri? Kaj je to?“

„Knez, gospod kapitan!“

„Hm! To vrsto knezov poznamo! Mož nam bo moral prepustiti svoj čoln, da pošljemo po pomoč na bližnji otok.“

„Tega ne bo storil!“

„Ne? Oh? In če mu zapovem?“

„Tudi tedaj ne!“

„In zakaj ne, če smem vprašati?“

„Ker bi mu jaz svetoval ravno nasprotno.“

„Vi? Oh, to je kaj drugega. Gotovo imate poseben vzrok za to?“

„Seveda! Nobeden izmed nas bi ne mogel voditi takega čolna in“

„Oho, Karel“, mi seže kapitan v besedo, „to je pa že nekoliko preveč! Jaz, kapitan Robert iz Novega Jorka ne bi mogel voditi takega čolnička, ko si vendar upam voditi največjo morsko ladjo?“

„Kapitan, ali si upate ustreliti vola?“ ga vprašam, da bi mu z majhno primero dokazal rek: „Majhne stvari je večkrat storiti težje kot velike.“

„Kakšno vprašanje!“ odgovori kapitan smehoma. „Seveda si ga upam zadeti, četudi sem res zelo slab strelec.“

„Dobro! Ali pa zadenete tudi lastovico?“ ga vprašam dalje.

„Na mojo vero, ne! Karel, to je nemogoče! Sicer ste izvrsten strelec, kar ste dokazali že večkrat, toda lastovice ne zadenete tudi vi!“

„In vendar sem jo že zadel; v Severni Ameriki sem videl celo petnajstletne dečke, ki so jih streljali kar najročneje.“

„Oho, Karel, ta je pa že bosa!“

„Ne, čista resnica! Toda ta primera je imela namen, vam pokazati, da je majhne stvari večkrat težje izvršiti kot velike. Trojadrenik vodite prav dobro, toda pojdite s takim čolnom na široko morje in videli bode, da je to vse kaj drugega. V Severni Ameriki sem se že vozil po Misuriju in Veliki reki (Red River) v indijanskih čolnih iz drevesne skorje; v Braziliji sem se vozil po Orinoku in Maranjonu v čolnih iz živalskih kož, da ne navajam drugih voženj v čolnih, pri katerih je viselo življenje na vsakem vesljaju. Toda povem vam, kapitan, da si ne upam sam s tem podolgovatim čolnom na prosto morje. Le eden napačen zamah z veslom,

in čoln se prevrne; rešitev bi bila nemogoča, kajti v morju je tukaj vse polno somov.“

„Na mojo vero, to je res! Kdor pride tem požeruhom med zobe, je izgubljen. Toda ladjo moramo dobiti, da nas otme.“

„Seveda! Toda ne tukaj med Gomatuotoki, kamor le malokdaj zaide ladja. Eri odvesla nazaj na Tahiti; dajte mu zanesljivega moža s seboj, da nam poišče ladjo, ki bi prišla po nas.“

„Hm! In kdaj bi došel mož na Tahiti?“ vpraša krmar.

Obrnem se k Potombi:

„Koliko časa bi veslal do Papeté?“

„Ako mi daste s seboj moža, ki je dober veslač, potrebujem dva dni,“ odgovori eri.

Ta odgovor raztolmačim kapitanu. Ta me debelo pogleda in pravi:

„Karel, kako je ime temu človeku?“

„Potomba.“

„Tega ne verjamem; gotovo mu je ime „ležnivi kljukec“! V dveh dneh privesla odtod v Papeté!! In s takim čolnom! S trijadrenikom bi potreboval vsaj pet dni, in ta hoče v tej lupini priti v dveh dneh; to je nemogoče!“

„Kapitan, oglejte si čoln in moža! Ni videti, da bi se lagal, in kar se mene tiče,

rad verjamem, da prevozi ob ugodnem vetru na uro petdeset do šestdeset angleških milj.“

„Toliko? Ako vi to trdite, moram že verjeti. Toda pogledjte za drugimi čolni! Ni še dobrih deset minut, kar so se obrnili, in gotovo so že kaki dve milj daleč. Da, prav pravite, Karel! Sedaj mi je tudi jasno, česar doslej nisem verjel, da se morajo tudi velike ladje z dobro izurjenim moštvom čuvati večje množice teh malajskih šajk.“

Ob tem pogovoru dospe krmar s svojo vojsko in se mu približa s samozavestnim in ponosnim obrazom kakor vojskovodja, ki je ravnokar privojeval veliko morsko bitvo, in me vpraša:

„No, gospod, kako sem izvršil svojo nalogo?“

„Slabo, zelo slabo!“

„Ka-a-aj?“ se začudi krmar. „Saj nam niti lasu niso skrivili, ampak so od strahu pobrali kopita in se zadrevili nazaj, kakor bi jim gorelo za petami!“

„Prav to je napačno, ker so nam ušli. Hotel sem, da bi jih bili zvabili v zaliv in jih zajeli od vseh strani. Prišli ste mnogo prezgodaj; kajti sovražnik še ni bil v zalivu in tudi nobenega znamenja še niste bili dobili od mene. Ne maram vas karati zaradi te napake, ker ste jo storili le iz prevelike

hrabrosti in ker je morda bolje, da so unesli zdravo kožo; toda pomislite, da bi bili dobili štirinajst čolnov, ako bi se bil posrečil moj načrt.“

Na te moje besede se udari krmar ob čelo in pravi: „Ali veste, kaj sem?“

„Krmar seveda!“ mu odgovorim.

„Ne! Osel sem, osel s tolikimi ušesi, da bi iz vsakega lahko napravil trijadrenik. Skoro smo jih imeli v pasti, toda tak osel, kakršen sem jaz, gre in jih spodi iz nje!“

„To je plemenito spoznanje samega sebe,“ mu odvrnem jaz; „spričo njega vam rad odpuščam to napako. Toda sedaj menim, da bi bilo najbolje iti v taborišče, lahko pustimo tu stražo, da pazi, ali se ne povrne sovražnik.“

„Prav pravite,“ mi prikima kapitan. „Ker se je ta stvar izvršila tako srečno, dovoljujem, da se razdeli med mornarje polovica pijače, kar smo jo rešili.“

Te besede sprejmo mornarji z veselim krikom in odhite proti taboru. Dočim se je delila pijača, sem se pogovarjal s Potombo in zvedel, da je bil res že v Indiji in da je obvozil tudi večino drugih avstralskih otokov. S skromnostjo, s katero je govoril o sebi, se mi je prikupil vedno bolj. — Sedaj se oglasi zopet kapitan in pravi: „Karel, izvolimo sedaj moža, ki se popelje z vašim

knezom na Tahiti! Jaz ostanem seveda tukaj, toda krmar bi utegnil prevzeti to stvar; ali ne?"

„V tej stvari sicer nimam odločevati jaz,“ mu odgovorim, „kajti vi ste kapitan, vendar odobrujem vašo izvolitev, kajti krmar bo gotovo opravil več, kakor navaden pomorščak; torej bi bilo vse v redu, seveda, ako je krmar zadovoljen?"

„Jaz“, vpraša krmar, „da bi šel? Kaj pa mislite? Žvest krmar ne sme zapustiti svoje ladje, in ako se je razbila, mora ostati pri ljudeh!“

„Toda to velja le tedaj, ako ni kapitana vpričo,“ odgovori Robert. „Sedaj pa sem še jaz tukaj, in zato greste lahko mirne vesti na Tahiti. Sicer pa veste, da veljajo tu le moja povelja; kogar pošljem, mora iti!“

„Ali me res hočete siliti, naj izročim svoje življenje tej leseni lupini, ki bi se mi prevrnila ob prvem mahu? Sicer pa s tem človekom ne morem niti govoriti, in kako lahko je mogoče, da se snidem tudi z drugimi ljudmi, katerih jezika ne umejem.“

„Hm, to je res! Karel, kaj mislite? Rad bi vas obdržal pri sebi, toda vi ste edini, ki ste vešči malajščini. Ali ne bi hoteli iti s Potombo?"

„Rad, ako želite!“

„Prosim vas torej, da mi storite to uslugo! Toda kaj je to?“ vpraša nenadoma kapitan, kažoč z desnico proti zalivu.

„Som, som!“ zakriči krmar. „Skozi ožino se je pritepel v zaliv. Hitro k harpunam¹⁾!“

Na vodnem površju se res pokaže velik hrbet ribe, ki jo je najbrže naša navzočnost privabila v zaliv. Mornar ne pozna večjega sovražnika od soma, zato ga ob takem pogledu obide precejšnja razburjenost, vendar ne zamudi nobene prilike, da se ne bi osvetil temu požeruhu, dasi nima večkrat prav nobene koristi.

Na krmarjev klic skočijo mornarji kvišku in zgrabijo za orožje. Tudi jaz primem puško, da bi poizkusil, ali zadošča ena krogla, da usmrti ribo; kar mi položi Potomba roko na ramo in pravi:

„Sahib, ne streljaj; Potomba je gospod somom in tudi temu bo zapovedal umreti.“

Hitro sleče vrhnjo obleko, zgrabi nož in skoči v morje, ki ga takoj zagrne z valovi.

„Kaj dela ta človek?“ zakriči kapitan. „Izgubljen je! Le pogledjte, som ga je zapazil in se obrnil proti njemu; v dveh trenutkih ga doseže!“

¹⁾ Harpune so priprave, s katerimi love some.

Tudi mene je skrbelo, kako se izide boj, toda zanašal sem se na spretnost erijevo in ostal miren.

„Kaj bo sedaj z vašim potovanjem na Tahiti?“ vpraša kapitan. „Ta ne pride več iz vode.“

„Počakajmo, kapitan. V Vzhodni Indiji sem videl potapljalce, ki so si upali z golim nožem v roki napasti soma. Riba mora namreč leči na hrbet, ako hoče zgrabiti napadalca; to dá drznemu plavacu časa dovolj, da zasadi somu ostrino v telo in mu v tem, ko se s krepkim sunkom požene od njega, prereže trebuh. Le glejte, kapitan, boj se pričinja!“

Toda boj se je vršil pod vodo, za nas nevidno, le peneč vrtinec smo opazili nad somom. Kmalu nato pa se prikaže nekoliko dalje glava in potem gorenji život erijev. V desnici je vihtel okrvavljeni nož in nam z glasnim krikom naznanjal svojo zmago.

„Na mojo vero, ta človek je res usmrtil soma!“ se oglasi kapitan. „Poglejte, mrtva plava pošast na vodi; telo jej je preparano od glave do trebuha!“

Moštvo je z veselim krikom izrazilo zmagalcu svoje priznanje. Potomba stopi na suho, pride ne meneč se za hvalo, proti meni ter pravi:

„Sahib, som je mrtev.“

„Vedel sem, da ga boš premagal, ko si skočil v morje,“ odgovorim in mu podam desnico.

„Torej si verjel že prej, da ima Potomba hrabro srce in krepko roko?“

„Da, to sem vedel že prej, ko si namreč stopil iz čolna in se nisi bal premnogih sovražnikov; zato si se mi takoj prikupil.“

„Tudi jaz te imam rad, sahib. Povej tovarišem, da ne maram jemati drugega v svoj čoln kot tebe; le ti se boš peljal s Potombo v Papeté.“

„To smo ravnokar določili. Kdaj odri-neva?“

„Kadar zapoveš!“

„Pripravi se torej kmalu; jaz sem že pripravljen. Narediti bova morala precejšnji ovinek, da ne naletiva na tvoje sovražnike. Ali ne?“

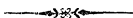
„Da, sahib! Tukaj bi se jih ne bal, kajti preden bi stopili na suho, bi jim moje pušice vzele življenje; toda na prostem morju bi naju obkolili in tako dobili v roke. — Ali hočejo imeti tvoji tovariši soma?“

„Da!“

„Daj mi torej tanko vrv!“

Krmar prinese zahtevano vrv. Potomba jo priveže na pušico, jo skrbno razvije po

tleh in jo vrže na soma. Pušica se zadere globoko v somovo truplo, in mornarji ga potegnejo za vrv na suho. Nato Potomba zopet obleče vrhnjo obleko in pravi: „Sahib, ali si pripravljen? Potomba je že in hoče prej umreti, nego bi te zapustil v nevarnosti. Torej odriniva!“

2. Parejma.

Med zgoraj omenjeno zemljepisno dolžino in širino leži otočje, ki ga je odkril l. 1606. Spanec Quiros. Slavni Kuk, ki je l. 1769. prvi natančneje raziskal to otočje, ga je na čast kraljevega društva znanosti v Londonu imenoval „Društvene otoke“.

Dele se na dva dela: v Vindvardovo in Levardovo skupino; obe loči široka morska cesta. Prvi skupini pripadajo Tahiti ali Otahejiti, ki je tudi največji otok vsega otočja, dalje Majteja in Evmejo. Otoki Levardove skupine so Hvahine, Rajteja, Taha, Borabora in Mavpiti. Otočje je vulkanskega izvora, morje je kroginkrog polno koralnih čeri, ki so deloma skrite pod morsko gladino in zato ladjam še nevarnejše.

Vsi otoki merijo skupaj približno 34 štirijaških milj in imajo mnogo lepih zalivov, ki so pa radi koralnih grebenov težko pristopni. Zemlja je zelo rodovitna in dobro močena; hribje so pokriti z gostimi gozdi. Sploh je rastlinstvo tu zelo bujno; razen

palm in banan rase tudi kruhovec z raznimi južnimi žiti vred.

Prebivalci so malajsko-polineškega rodu, temnobakrene barve, močni, prijazni in zelo gostoljubni. Posebno ljubijo borenje, ples, godbo in vožnje za stavo v svojih čolnih.

Izprva so bili mnogobožci in so darovali bogovom celo ljudi. Njihovi svečeniki so imeli pri njih zelo velik vpliv, ki so ga jim pa koncem 18. stoletja izpodkopali anglikanski misijonarji. Pozneje je poslala katoliška Francija sem oznanjevalce božje besede. Premagati so morali mnogo težav in truda, preden so zatrli pogubne predsodke, ki jih je bilo otočanom vcepilo poganstvo.

Cisto, temno-modro nebo se je razpenjalo nad otokom Tahiti, „biserom Južnega morja“; solnce je pripekalo na jasne morske valove in obrasle vrhove hriba Orohena ali pa se je ogledovalo v bistrih potokih in slapih, ki so glasno šumeč padali s slikovito kipečih višin; toda njegova vročina ni predrila do prijaznih selišč v senci vitkih palm in banan, ki jih je hladil lahen morski vetrič.

Šepet lahno se zibajočih vej kokosove palme se je prijetno zlagal s šumljanjem bananovega listja, ki je padalo na tla; odcvelo cvetje pomaranč, katerih veje pa so bile že pokrite z zlatim sadjem, je razširjalo

omamljivo prijetne dišave po okolici. Bil je eden onih čarobno-krasnih, lepih dni, s kakršnimi je priroda obdarovala le tople, južne kraje.

In dočim je ležala zemlja v vsej svoji rajski krasoti, tako mlada in sveža, kakor bi bila ravnokar prišla iz Stvarnikove roke, se je zunaj zaganjalo morje ob koralne grebene in šumelo svojo večno, neizpremenljivo pesem. Časi so se izpremenili in ljudje z njimi; neizmerno in vedno se izpreminjajoče ali vendar neizpremenjeno morje pa je ostalo isto in zaganja že danes kakor pred stoletji svoje valove, časih kristalne, časih temno grozeče, z belimi penami pomešane proti kljubujočemu obrežju.

Tam po obrežju, kjer stoji Papeté, glavno mesto otoka Tahiti, se je zibala pisana množica ljudi v belih, rdečih, modrih in drugih raznobarvnih oblekah. Nenadoma pa se je vse gnetlo proti luki. Množica je namreč opazila čoln s snežnobelim jadrom, v katero se je upiral lahek veter in ga gnal jako hitro. Veslača sta rabila vesli le toliko, da sta obdržala čoln v pravem tiru.

Veslača v čolnu sva bila Potomba in jaz. Eri je bil mož beseda, kajti nisva potrebovala celih dveh dni od našega otoka, dasi sva morala napraviti precejšnji ovinek. Stalen, ugoden veter nama je služil vrlo

dobro; in ker sva veslala zdaj jaz zdaj on, sva vozila nenavadno hitro.

In sedaj leži pred nama otok, o katerem sem čital že toliko krasnega in čudovitega; čim bliže prihajava, tem veličastneje se dviguje pred nama Papeté, tem natančneje razločujeva posameznike v množici, ki se gnete proti zalivu, da bi opazovala najin čoln.

To se mi je zdelo čudno, kajti v luki je bilo dovolj drugih predmetov, ki bi bili bolj zaslužili ljudske pozornosti kot midva. Zato vprašam spremljevalca:

„Potomba, ali vidiš množico na bregu?“

„Da, sahib!“

„Zakaj ravno naju opazujejo tako? V luki je vendar mnogo večjih ladij, ki obračajo pozornost nase“.

„Možje in žene poznajo moj čoln, in Potomba je eri, slaven med ljudmi svojega rodu. Toda sedaj pazi, sahib, kajti bližava se koralam!“

Najin čoln je dospel do ozke vrzeli koralnih grebenov, skozi katero so mogli prihajati v pristan le taki čolniči, kakršen je bil najin. Nekaj krepkih vesljajev naju prinese skozi ožino v mirni zaliv.

Nama na desni se je razprostirala dolga vrsta velikih ladij, ki so bile skozi širši vhod dospele v pristanišče. Ena se mi je zdela znana,

dasi je bil videti le njen zadnji konec in so bila jadra zvitá. Vrhu jadrenika opazim moža, gledajočega skozi daljnogled proti mestu. Glavo mu je kril mehikanski slamnik silno širokih krajev, kakršni se izdelujejo le na posebno naročilo. Meni je znan samo eden človek, ki nosi tako pokrivalo, namreč kapitan Frik Turnerstik, s čigar ladjo sem se nedavno vozil iz Galvestona v Buenos Ayres.

„Potomba, voziva tja proti oni ladji!“ pravim spremljevalcu.

„Zakaj, sahib?“

„Njen kapitan je skoro gotovo moj znanec.“

„Torej me hočeš že sedaj zapustiti in iti k njemu?“

„Hočem, ako je kapitan res moj znanec.“

„Sahib, ta ladja je last Jankijev,¹⁾ ki niso moji prijatelji. Izberi si rajši ladjo Frankov!“

„Kapitan je moj prijatelj!“ mu odgovorim.

„In vendar te ne popeljem k njemu!“

„Zakaj ne?“

„Prej si dejal: Potomba, tvoj prijatelj sem. Ali si govoril resnico?“

„Da!“

¹⁾ Severnih Amerikancev.

„Torej te prosim, pojdi z menoj na moj dom v Papeté, da se tam nekoliko odpočiješ. Ljubo bi mi bilo, ako bi hotel ostati več dni pri meni, toda ker si obljubil tovarišem, da se skoro vrneš, te ne smem zadrževati.“

„Rad bi ostal nekaj dni pri tebi, toda ako je kapitan pripravljen takoj odjadrati, moram iti z njim.“

„Prej ne more oditi kakor jutri,“ mi odgovori Potomba. „Plima je ravnokar nastopila; počakati mora torej oseke, ki pa nastopi šele zvečer, ko je že tako temno, da si nobena velika ladja ne upa iz pristanišča. Vrhutega je treba mnogo časa, preden bo ladja tako pripravljena, da se odpelje na široko morje. Ostalo ti bo dovolj časa, da lahko prideš nekoliko na moj dom. Obljubi mi torej, da pojdeš z menoj v Papeté.“

„To ti rad obetam.“

„Hvala ti, sahib! Moj brat Potaj bo vesel, ker sem našel takega prijatelja.“

Takoj obrneva čoln proti omenjeni ladji, in ko dospeva bliže, spoznam, da se nisem motil; ladja je namreč nosila napis: „The wind.“¹⁾ Mož na jadreniku je bil obrnjen s hrbtom proti nama, zato naju še ni zapazil. Jaz denem roko k ustom in zakličem:

¹⁾ Veter.

„Kapitan, oho-oj —!“ „Kaj — kdo pa je to? Spustite vrv! Brzo, brzo!“

Zadnje besede so me prepričale, da me je spoznal. — Mornarji nama vržejo vrv; jaz jo zgrabim in se poženem kvišku. Komaj skočim čez ladjino ograjo, že se me z obema rokama oklene kapitan, ki je bil v tem priplezal raz jadernik, in me pritiska nase, da bi me skoro zadušil.

„Karel, stari prijatelj, vi tukaj med temi vražjimi otoki? Kako pridete v Avstralijo? Kaj vas je prineslo na Tahiti in v Papeté?“

„Ladja me je prinesla, ladja,“ se mu zasmejem, „drugače ni lahko mogoče, ljubi Turnerstik!“ — „In kaj, za vraga, hočete med temi otoki?“ vpraša kapitan dalje.

„Deželo in ljudi spoznavati, kakor navadno!“

„Kakor navadno? Hm! Meni se zdi to precej nenavadno! Ta človek leze, teka, jezdari in se vozi po svetu, ker hoče spoznavati dežele in ljudi! Prosto morje mi je stokrat ljubše kot vse dežele, kolikor ste jih videli; in ljudje, haha, moji pomorščaki so več vredni, kot vsa sodrga, ki jo imenujete — ljudi. Ostanite rajši pri meni in se peljite z mojim „Vetrom“ v Hongkong in Kanton!“

„V Hongkong ste namenjeni? To je izvrstno! Z vami pojdem!“

„Res? Nate desnico, udarite!“

„Top! Toda z enim pogojem!“

„Oho! To veste, da na svojem krovu ne trpim pogojev.“

„Torej ne morem z vami v Hongkong.“

„To bi bila največja neumnost, ki ste jo kdaj storili, in te vas moram obvarovati. Razodenite torej svoj pogoj! Upam, da ga utegnem izpolniti.“

„Ako vzamete tudi moje tovariše s seboj.“

„Katere tovariše?“

„Roberta, kapitana ladje ‚Pojzedon‘, in njegove mornarje.“

„Robert? Pozejdon? Ali ni kapitan iz Novega Jorka?“

„Da. Namenjeni smo bili iz Valparaiza v Hongkong, toda na poti nas je dohitel vihar in nam razbil ladjo. Mene je poslal kapitan, da poiščem kapitana, ki bi nas vzel na ladjo.“

„To stori vsak pošteni kapitan, in veseli me, da ste se obrnili najprej name. Kapitana Roberta poznam; sicer je izkušen mornar, toda v teh nevarnih morjih je treba posebne opreznosti. Kje se je razbila ladja?“

„Otok leži ob 239. stopinji vzhodno od Fera in 22. stopinji južne širine; toda ime nam ni znano.“

„To bomo že poiskali. Ali je ladja zelo poškodovana?“

„Zelo. Preden pridemo tja, jo pogoltnejo valovi.“

„Ali ste imeli kaj potnikov?“

„Jaz sem bil edini.“

„Koliko pomorščakov je otetih?“

„Vsi.“

„Torej bo treba vzeti več živeža s seboj. Ali ste oteli tudi kaj blaga?“

„Skoro vse. Največ je volnenine in bombaževine; pa tudi jeklenih in železnih izdelkov je nekaj.“

„To je sreča, da še nisem nič naložil. Kapitanu Robertu se bo seveda zelo mudilo, toda pred jutranjo oseko nam je nemogoče odriniti. In kdo je ta vaš spremljevalec?“

Ob teh besedah pokaže kapitan na Potombo, ki je stal na strani in opazoval najin pogovor. „Eri, doma tu v Papeté; ime mu je Potomba.“

„Za vraga, knez! Kako ste s sešli z njim?“

„Ubegnil je sovražnikom, ki so ga zasledovali s čolni, na naš otok; naprosil sem ga, da me je vzel s seboj na Tahiti.“

„Torej zopet zanimiv dogodek! Kdo so bili sovražniki?“

„Njih vodja je poganski svečenik z otoka Ejmeja; Potomba se je oženil z njegovo hčerjo in se dal pozneje krstiti.“

„Oh! Gotovo ste tej sodrgi dobro posvetili, kakor je vaša navada?“

„Žal, da ne, ker so nam odnesli pete. Moj načrt je pokvarila nerodnost krmarjeva. — Torej ste pripravljeni pomagati mojim tovarišem?“

„Seveda! Jutri zjutraj se spustimo v morje. Toda sedaj pojdita z mano v kajuto, da se nekoliko okrepčata!“

„Na en kozarec že grem z vami, toda dalje se sedaj ne smem muditi, ker sem obljubil Potombi, da pojdem z njim na njegov dom.“

„Ako dovolita, pojdem tudi jaz z vama, ker imam itak še nekaj opravkov v mestu.“

Vsi trije odidemo v kapitanovo kajuto, kjer nam Frik Turnestik postreže z dobro kapljico. Nato stopimo v kapitanov čoln; Potomba priveže svojega zadaj za vrh, in nato odveslamo proti obrežju. Čim bliže smo prihajali, tem pozornejši je bil Potomba; gotovo je moral zapaziti kaj posebnega.

Res se obrne čez nekaj časa proti meni in pravi: „Sahib, ali vidiš one čolne?“

Prav pred nami je ležala množica okrašenih čolnov, drug poleg drugega. Posebno se je odlikoval srednji po pisanih okraskih iz listja in cvetja.

„Da“, mu odgovorim. „Kaj je z njimi?“

„Ali vidiš tudi srednji čoln z zastavami in venci?“

„Da. Zakaj vprašuješ?“

„Na obeh njegovih straneh so napisane besede: ‚Mata ori‘¹⁾. Tako sem imenoval Parejmo, ko sem jo začel ljubiti, tako sem imenoval tudi čoln, ki sem ga dal napraviti njej. Na dan mojega ženitovanja sva se prvič vozila v njem. Gotovo je bilo tudi danes kje ženitovanje na Ejmeju, in Anui ga je posodil nevestinemu očetu.“

„In vidiš li moža v čolnu?“ pristavi čimdalje bolj vznemirjen. „To je Ombi.“

„Kdo je ta Ombi?“

„Svečenikov služabnik; vendar ima veliko rajši mene od njega. Ko je bila Parejma še otrok, jo je pestoval, in ko jej je pozneje umrla mati, je pazil nanjo kakor na zenico svojega očesa.“

Služabnik, ki nas je tudi opazoval s čolna, je najbrže spoznal Potombo, kajti vzdignil se je veselega obraza, na to pa je takoj zopet sedel in zakril obličje z rokami.

Dospeli smo do brega. — Hitro skoči Potomba k „Mata ori“ in nagovori služabnika:

„Ombi!“

Služabnik se ne gane.

„Ombi!“

Ker tudi sedaj ni bilo odgovora, skoči eri v čoln in prime služabnika za ramo.

¹⁾ Slovenski: „Dnevno oko“ (solnce).

„Ombi, zakaj mi ne odgovarjaš?“

Ta spusti roke z obličja. Dve solzi sta se mu lesketali v očeh. Tiho vpraša:

„Potomba, ali more bolest govoriti?“

„Kakšna bolest?“

„Ker si odpadel od Atue, boga vsega dobrega, in šel k misijonarju.“

„To te boli? Ali mi nisi rekel že večkrat, ko sem ti skrivaj govoril o Mesiji, ki je jagnje božje, da ti je ljubši Jezus Nazarenec nego Atua, ki ni prišel, da bi ozdravljaj bolnike, obujal mrtvece in umrl za naše grehe?“

„To sem ti rekel. Potomba, in ti pravim še danes. Toda jaz sem služabnik svečenikov, ki ga moram slušati, in ne smem povedati, kar mislim.“

„Govoriti smeš, kar misliš in veruješ. Zapusti svečenika krivega boga in pridi k meni. Jezusa ljubiš, ljubiš tudi mene in Parejmo; zakaj nečeš biti pri nas? In zakaj si danes začel plakati, ko si me ugledal? Tega doslej še nisi storil.“

„Ker bi bil rad pri tebi, pa vendar ne morem biti.“

„Zakaj ne?“

„Ker ne maram zapustiti Parejme, ki potrebuje moje pomoči.“

„Parejme? Ako prideš k meni, boš vendar pri njej!“

„Ne!“

Videl sem, kako je obledel Potomba pri teh besedah; njegovo oko se je plašno ozrlo po okolici. Šetalci so prihajali bliže in ga sočutno pogledovali; moral je to opaziti in slutil je, da se je ob njegovi odsotnosti pripetila nesreča. Nehote položi roko na boudalce in vpraša: „Kje je Parejma?“

„Pojdi domov in vprašaj!“ mu odgovori Ombi.

Potomba stopi za korak nazaj in vpraša še enkrat:

„Kje je Parejma? Ombi, ali ne slišiš? Odgovori!“

„Pojdi domov in vprašaj! Jaz ti ne smem povedati.“

„Ombi, ne smeš? Dobro, grem torej, toda gorje njemu, ki se je drznil storiti Parejmi kaj žalega!“

Potomba mi namigne, in s kapitanom stopava za njim. Množica se mu je spoštljivo umikala. Ko dospemo do precejšnjega, čednega poslopja, reče eri:

„Vstopita!“ in stopi pred nama skozi vrata.

V prednji sobi je sedel na tleh mlad mož, ki sem ga po njegovi podobnosti s Potombo takoj imel za njegovega brata.

„Potaj!“ zakliče eri.

„Potomba!“

Potaj vstane in iztegne obe roki, kakor bi hotel objeti brata, a takoj se zopet zgrudi nazaj.

„Potaj, kaj je s teboj? Ali nisem tvoj brat?“

Vprašanec pokaže z roko na tla, v katera je bilo zasajeno bodalce, in pravi:

„To bodalce sem zasadil v tla, dokler ne prideš ti, in prisegel sem, da se te ne dotaknem, preden ne osvetim smrti najine matere!“

„Smrti najine matere? Govori, Potaj, kaj se je zgodilo? Kje je Parejma?“

„Odšla je!“

„Odšla? Kam?“

„Na Ejmejo, k očetu, poganskemu svečeniku.“

„Prostovoljno?“

„Prostovoljno! Odpeljal sem se na Majtejo, in ko sem se vrnil, je ni bilo več. Mati jo je hotela zadrževati in se je sprla z njo. Potomba, tvoja žena, se je vrnila h krivim bogovom in umorila najino mater!“

„S čim?“

„Z bodalcem. Potegnil sem ga iz materega srca, ko je še krvavelo, in ga vsadil v tla.“

Eri se pripogne in izdere bodalce.

„To ni Parejmin nož, to je orožje svečenika Anuija!“ zakliče Potomba.

„Torej ti je on odvedel ženo in umoril tudi mater!“

„In prostovoljno, praviš, da je šla z njim?“

„Našel nisem sledu o boju med njo in očetom. Ali si videl čolne v pristanu in med njimi svoj ‚mata ori‘?“

„Da, kaj pomeni vse to?“

„In poznaš li Matembo, svojega smrtnega sovražnika?“

„Vprašuješ me, kakor da sem otrok!“

„Ravno o pravem času si se vrnil. Svečenik Anui, oče tvoje žene, je prišel po Matembo. Danes je v Tamaju ženitovanje, Matemba vzame Parejmo za ženo.“

Potomba stopi k odprtini, ki je služila mesto okna. Moral je dobiti svežega zraka, kajti bolelost ga je hotela zadušiti.

„Meni se zdi, da umejete jezik teh ljudi. Kaj se je zgodilo? Menim, da nič dobrega,“ me vpraša kapitan.

„Strašno,“ mu odgovorim. „Mater so mu umorili in ženo zaročili z nekim pogonom!“

„Za vraga! Gotovo se krvavo osvetita morilcu.“

„Ta dva sta kristjana!“

„Bodisi! Tudi med kristjani teh otokov je krvava osveta v navadi. Boste že videli!“

V tem stopi Potomba od odprtine nazaj. Obraz mu je bil kakor okamenel in oči so se mu svetile v divjem lesku.

„Potaj, kaj si storil doslej?“

„Prodal sem vse.“

Eri prikima; bratov načrt mu je bil jasen.

„Tudi one čolne, ki sem ti jih poslal z otoka Tubaj, ko me je zasledoval Anui?“

„Da. — Odšla bodeva v deželo Samoa.“

„Prav! Ali si pripravljen?“

„Da. Le tebe še čakam.“

Potomba se obrne k meni in me vpraša:

„Ladja tega sahiba pojde po tvoje tovariše?“

„Da.“

„In kam odjadra potem?“

„V deželo Kitajcev.“

„Torej gre vaša pot mimo dežele Samoa, ki jo imenujete ‚Mornarske otoke‘. Tjakaj misliva iti z bratom; ali bi se mogla peljati z vami?“

Te besede pretolmačim kapitanu. Ta odgovori:

„Rad ju vzamem s seboj. — Torej vse sta prodala? Zdi se mi, Karel, da ste govorili prej prav; krščanstvo je napravilo iz volkov krotke ovčice, ki rajše beže, kot bi se osvetile.“

Ko povem Potombi kapitanov odgovor, vpraša ta: „Kdaj odide ladja iz pristanišča?“

„Jutri popoldne ob drugi oseki.“

„Ali sme brat znositi najino imetje na ladjo?“

Tudi to dovoli kapitan.

„Potaj, ti si mlajši; ali me boš slušal?“ vpraša eri.

Potaj prikima.

„Znosi vse, kar imava, na ladjo, ki ti jo pokažem. Potem pa ostani tam, dokler se ne vrnem.“

„Potomba, ali nimam tudi jaz bodalca?“

„Prvo je na vrsti moje orožje, in ako je meni usojeno prej umreti, pride tvoje na vrsto.“

Nato se obrne proti meni in pravi:

„Pojdimo, sahib! Hotel sem vaju pogostiti, toda oprostita mi, sedaj sem brez doma.“

Vsi štirje odidemo proti pristanu. Potomba pokaže našo ladjo bratu, in ta potem molče odide.

„Kaj misliš storiti?“ vprašam erija.

„Sahib, ali verjameš, da mi je Parejma nezvesta?“

„Ne vem, ker je ne poznam.“

„Toda jaz jo poznam! Bodalce ima pri sebi, hrabra je in srčna, vem, da rajša umre, preden bi se vdala Matombi. Moram jo rešiti.“

„Ali hočeš usmrtiti Anuija?“

„Da!“

„Pomisli, da je oče tvoje žene!“

„In morilec moje matere!“

„Ti si kristjan!“

„Toda on je pogan!“

„Ali veš, kaj pravi Kristus? Odpuščajte, da bo tudi vam odpuščeno!“

„Pokoren sem njegovi zapovedi, kajti odpustil bom Anuiju, toda šele potem, ko se mu osvetim.“

„Potomba, to ni prava pokorščina! Mi-slim, da — —.“

Potomba mi seže v besedo in pravi:

„Sahib, ti si že vse svoje življenje kristjan, jaz sem pa šele malo časa. Pozneje utegnem biti tudi jaz tak, kakršen si ti. — Ali bi ti ne usmrtil mojih sovražnikov, ako ne bi bili zbežali?“

„Da,“ mu odgovorim. „Toda le tedaj, ako ne bi bilo zate druge pomoči!“

„No, torej! Zaslužili so smrt, in jaz tu v Papeté nimam nobene pomoči. Ali naj si išče eri morda pravice pri Angležih ali Frankih? Pojdi s svojim prijateljem na ladjo; tudi jaz pridem, preden zapusti pristan. Ako bi me pa ne bilo, me bo maščeval moj brat.“

„Ali ne greš na materin grob, preden odideš?“ ga vprašam.

„Ali ne veš, da je pri nas grob človekov posvečen in nedotakljiv? Ali smem videti njeno gomilo, ne da bi jej mogel povedati, da sem poslal njenega morilca k Oru, ki ga kristjani imenujemo hudiča? Parejma je moja žena; toda ni pustila, da bi naju misijonar poročil še enkrat, ker se je bala razjeziti svojega očeta. Zaradi njega je ostala poganka, dasi je v srcu verovala v dobrega Očeta v nebesih. Zato ima Anui še moč do nje; prišel je ponjo, in morala je z njimi; toda jaz jo hočem dobiti zopet nazaj. Jorana,¹⁾ sahib, jorana!“

„Potomba, s teboj pojdem.“

„Ali me hočeš morda ovirati?“

„Ne; ampak pomagal ti bom.“

„Torej me res ljubiš, sahib! — Pojdiva!“

Kapitan, ki mu razložim svoj načrt, mi resno odsvetuje od tega početja, toda brez-

¹⁾ Zdravstvuj!

uspešno. Prijatelja nisem hotel puščati samega v tej nevarnosti; moja pomoč bi mu bila morda potrebna. — Po kratkem slovesu s kapitonom si s Potombo izbereva drug čoln, nekoliko prostornejši od prejšnjega.

Na zapadu so se belila jadra ženitovanjskih čolnov, ki so nesli njegovega smrtnega sovražnika na Ejmejo. Temno je zrl Potomba za njimi, in ko so izginila, skočiva v čoln, spustiva jadro in odrineva. Prišedši iz pristanišča, sva nekaj časa veslala ob obrežju dalje, da ne bi zadela na sovražnike, potem sva se obrnila naravnost proti otoku Ejmeju. Ker je bil veter ugoden, sva kmalu dospela do njega. Obrežje otokovo je bilo obraslo z gostim grmovjem, zato sva lahko neopažena stopila na suho in skrila čoln v grmovje. Potem pa se napotiva dalje proti sredini otoka. Kmalu prideva na neko višino, odkoder sva lahko pregledala Tamaj pred sabo. V vasi sva takoj opazila nenavadno živahno gibanje. Na obrežju so stali ženitovanjski čolni, ki so bili dospeli pred nama na otok. Ne daleč od obrežja, pred hišo, ki se je po velikosti odlikovala od drugih, je bilo zbranih precej ljudi; ne daleč od naju, ravno pod višino, na kateri sva ležala s Potombo, je stal žrtvenik, okrašen s palmovimi vejami in pisanimi cveticami. V ozadju tega žrtve-

nika sta stala dva kipa, predstavljajoča Atua in Ora. Tu se je imel vršiti obred.

„Potomba, kaj misliš storiti?“ vprašam spremljevalca.

„Počakati hočem, da pridejo s Parejmo k oltarju, in jo potem siloma odvesti.“

„In ako se ti ne posreči?“

„Tedaj jo odvedem iz čolna, ko jo bo vozil Matemba na dom.“

„Kdaj se bo to zgodilo?“

„Danes ravno opolnoči; tako zapoveduje poganska vera.“

„Čigava je ona-le velika hiša, pred katero je toliko ljudi?“

„Svečenikova.“

„Na kateri strani stanujejo ženske?“

„Parejma je prebivala zadaj proti morju.“

„Ali ima še mater?“

„Ne. Pred desetimi leti jej je umrla.“

„Tudi sestrá nima?“

„Ne.“

„Kake so tu ženitovanjske navade? Ali kaj preoblečejo nevesto?“

„Da, in potem jo puste samo, češ, da se mora pogovarjati z bogovi.“

„Svečenik ve, da si se danes povrnil?“

„Kdo ti je povedal to?“

„Nihče. Ali ne vidiš moža, ki koraka s kolom v roki pred hišo? Gotovo mu je

ukazal Anui, naj čuva tvojo ženo. To je znamenje, da ni šla radovoljna z očetom.“

„To sem takoj vedel! Potomba se ne boji prebivalcev otoka Ejmeja in bo očitno zahteval svojo ženo nazaj.“

Ker mi ondotne razmere niso bile znane, se mi je zdelo najbolje ga pustiti, da ravna po svoji razsodnosti. Ker je bilo časa še dovolj, sem se sklenil skrivaj plaziti do svečenikove hiše; morda bi se dalo tu kaj zvedeti, kar bi nama koristilo pri težkem podjetju. Potombo obvestim o svojem namenu, položim puško zraven njega in oddidem. Za hišo se je razprostiralo obširno bambusovo polje, skozi katero je držala ozka gaz. Naredili so jo bili psi ali drugi čveteronožci. Po tej sem lezel dalje in neopažen dospel blizu hiše. Kar začujem mehak, ljubek ženski glas:

„Te uva to te malema,
te uva to hinaro — —“¹⁾

Slutil sem, da je pevka Parejma. Kaj, ko bi mogel govoriti z njo? Ta poizkus bi sicer utegnil imeti neugodne posledice, ali imel sem pri sebi nož in samokrese, zato se mi ni bilo bati zla, ako bi me kdo opazil.

¹⁾ „Oblaček na luni,
oblaček jaz ljubim — —“.

Splazim se torej na konec njive. Ravno pride stražnik mimo mene, a me ne opazi. Ko se za korak odmakne, skočim za njim in ga udarim po glavi, da se zgrudi na tla. Nato stopim k bambusovi steni, izza katere sem bil čul petje; skozi majhno razpoko pogledam v sobo.

Sredi nje je stala ženska lepe, vitke postave; gosti, črni lasje so se jej vili po ramenih, oblečena je bila v haljo, prepasano s svilenim pasom. Na obrazu se jej je poznal izraz žalosti, in temne oči so bile zalite s solzami; iz ust so jej prihajali komaj slišni zdihi.

Stopim za korak od stene in zakličem polglasno: „Parejma!“

Zdihovanje prestane; morala me je čuti.

„Mata ori“, ne ustraši se, Potomba je blizu!“

Komaj slišen vzklik radosti se jej izvije iz prsi.

„Kdo si?“ vpraša tiho.

„Priatelj erijev. Ali hočeš biti žena Matembova?“

„Ne! Bodalce imam, rajša umrjem, kot bi se mu vdala!“

„Torej si ostala zvesta Potombi?“

„Da. Oče je prišel in me prisilil iti z njim.“

„Kdo je umoril erijevo mater?“

„Oče; sprla sta se, in tako se je zgodil umor.“

„Ali ga ljubiš?“

„Ne. Ljubila sem ga, toda sedaj ga ne več.“

„Midva te bova otela. Stori vse, kar ti veleva oče. Ako se nama ne posreči prej, te rešiva, ko se bodeš peljala z Matembo na Tahiti.“

V tem trenutku začujem na drugi strani hiše človeške glasove; hitro stopim k nezavestno ležečemu stražniku in mu položim h glavi kamen, kakršnih je bilo več na strehi, da so namreč varovali hudega vetra. Vsakdo bode menil, da se je kamen zvalil raz streho in zadel stražnika. Nato se vrnem po prejšnji poti k Potombi.

Ta je opazoval vse moje početje z višine in me pričakoval vidno radoveden. Lahko si mislite veselje, ki ga je občutil eri ob mojem poročilu.

Sedaj se začujejo trobente in piščali; obred se je pričel. Od hiše se je pomikal proti žrtveniku dolg izprevod, s svečenikom na čelu.

„Ali vidiš Matembo ob Parejmi?“ me vpraša Potomba.

„Vidim.“

„Tudi on je bil med mojimi zasledovalci. Nocoj ga zadene kazen. Drugim ne bom

storil žalega; ko si govoril z mojo ženo, sem ukrenil, kako bom dobil Parejmo. Prav si dejal, kristjan sem, in tega bodalca, ki ga je ordečila kri moje matere, ne maram onečistiti s pogansko krvjo. Vendar morata Anui in Matemba umreti, dasi ne po meni.“

Ko dospe izprevod do žrtvenika, stopi svečenik nanj, da bi pričel svoj govor.

„Sahib, počakaj me tukaj,“ mi zašepeče Potomba, nato pa izgine v grmovje, ne čakaje mojega odgovora. Pomakne se nekoliko dalje, da bi lahko bolje opazoval ves obred in slišal svečenikov govor. Pred žrtvenikom sta stala Matemba in Parejma. Na svečnikovo znamenje utihnejo trobci in piskači in Anui prične svoj govor, ki je obsežal najprej psovke proti kristjanstvu, za katere bi mu bil najrajši posvetil s puško. Dalje je grdil in sramotil erija, češ, da je izdal narod, zapustivši stare bogove. Naposled vzame z oltarja mrtvaško črepinjo in jo ponudi Matembi z besedami:

„Položi roke na to glavo, ki je bila last tvojih prednikov in prisezi: Ejta anej oe farue i ta oe vatrina?“¹⁾

¹⁾ „Ali nečeš nikdar zapustiti svoje žene?“ Na to vprašanje mora ženin odgovoriti: „Ejta“ (ne!). Ako je to storjeno, je zakon sklenjen in veljaven.

Še preden je mogel izgovoriti Matemba svoj „Ejta!“ se že prikaže Potomba pred žrtvenikom in zakliče:

„Pozdravljen bodi, Anui, oče moje žene! Ko me ni bilo doma, je prišla k tebi, in jaz sem šel ponjo, da jo zopet vzamem na svoj dom.“

Nastane tišina. Sedaj zakliče svečenik:
„Ta kraj je svet; poberi se odtod, izdajica!“

Potomba ostane miren; desnico položi na ramo Parejmi in pravi:

„Da, ta kraj je svet, ker stoji na njem kristjan. Grem, toda prej mi daj Parejmo!“

„Izgubi se, če ne te dohiti smrt!“

„Smrt?“ odvrne Potomba v smehu. „Ali me je dohitela takrat, ko si me zasledoval? Sto poganov ne more usmrtiti enega kristjana; upate se moriti le slabe ženske. Na tem bodalcu se pozna kri moje matere. Ti si jo umoril, Anui, in danes zahtevam od tebe njeno življenje ali pa tvoje!“

„Torej umri sam, pes!“ zakriči Anui in ga hoče zgrabiti z rokami.

Toda Potomba odskoči za korak in vzklikne z močnim glasom:

„Da, pes si in poginil boš, kakor bodo sedaj poginili tvoji bogovi!“

Rekši skoči na žrtvenik, zgrabi z vsako roko eden kip in ju vrže ob tla, da se razletita na kosce. Nato zavihti bodalce in zakliče:

„Še danes bo Parejma moja!“

Divji krik poganov je bil odgovor na te besede. Vse je drlo proti žrtveniku, da bi zgrabili drznega erija; toda ta bliskovo skoči z žrtvenika in zbeži proti meni. Sreča, da pogani večinoma niso imeli orožja pri sebi, drugače bi bil eri izgubljen. Toda kaj je to? Zraven žrtvenika stoji nekdo, ki ravno napenja lok, in ne daleč od njega zopet drug. Ker je bil Potomba še premalo daleč, se je bilo bati, da ga ne zadeneta. Da preprečim njiju namen, zgrabim puško, pomerim in sprožim dvakrat zaporedoma. Oba strelca se zvrneta na tla.

V tem trenutku dospe Potomba do mene, preganjalci pa za njim, divje kričeč.

„Hvala ti, sahib, da si mi pomagal, pušici bi me bili gotovo zadeli. Toda sedaj brzo v čoln! Ali dobro tečeš?“ me vpraša ves zasopel. Odgovoriti ni bilo več časa, morala sva kar najhitreje z nevarnega kraja. Sicer me je mikalo še nekoliko posvetiti s svojo puško tem divjakom, toda prišli so že preblizu, da bi bilo izdatno streljati nanje in naposled bi se bila oba morala vendarle vdati

veliki množici. Zato se obrnem in stečem z erijem vred proti obrežju, ker sva imela skrit čoln. Zasedovalce sva pustila že toliko za seboj, da sva utegnila skočiti vanj, razpeti jadra in toliko odriniti od obrežja, da naju ne bi mogla doseči nobena pušica. Ne meneč se za vpitje divjakov, ki so šele sedaj dospeli na obrežje in nama pretili s pestmi, sva veslala dalje okoli otoka v vas Alfareahto, ravno nasproti mestu Papeté. — Tu sva ostala do noči. Potomba mi še ni razložil svojega načrta, in ker je imel za ta molk gotovo tehtne razloge, ga nisem hotel izpraševati.

Bilo je že proti enajsti uri ponoči, ko sva stopila v čoln. Eri je bil nakupil precej rib in jih sedaj vzel s seboj v čoln, čemu, to mi je bilo nejasno. Nato zaveslava proti Tamaju in obstaneva sredi poti, ki loči oba otoka.

Vedno bolj se je temnilo nad vodo; toda na nebu je svetilo na tisoče zvezd, in morski valčki, obsevani po njih so pljuskali ob čoln kakor tekoči prozorni kristali. Eri priveže eno ribo na vrstico in jo vrže v morje. V kratkem času prime som ^z ribo in jo hlastno požre. Nato vrže Potomba drugo, tretjo i. t. d., dokler ne privabi k čolnu kakih pet gladnih somov, ki so poželjivo

upirali oči v naju in hlastno požirali ribe, ki jih jim je metal Potomba. Začel sem slutiti, kaj namerja eri. Vsekakor je mislil uporabiti some zoper sovražnike; ali kako bi se imelo to zgoditi, to mi je bilo nejasno. Vobče mi ta požrešna družba ni posebno ugajala; Potomba se je sicer imenoval na našem otoku „gospoda somov“, ali vendar nisem gojil posebnih simpatij do teh njegovih lačnih podložnikov. Seveda me niso obhajali posebno prijetni občutki ob misli, da loči nje in mene le tanka lesena skorja.

Na obzorju zapazim neko blede svetlobo. Čimdalje bolj se je bližala in prihajala vedno razločneje in jasneje. Kmalu spoznam, da izvira ta svit od ženitovanjskega ladjevja; v vsakem čolnu je bila namreč vtaknjena goreča plamenica.

„Sedaj gredo, in Parejma bo zopet moja“, pravi Potomba in prime z desnico za bodalce, z levico pa iznova vrže ribo v morje. „Sahib, pomagaj mi samo dve minuti, in hvaležen ti bom vse življenje!“

Oba primeva za vesla. Naredila sva s čolnom proti prihajajočim velik lok, se obrnila in veslala potem z njimi vzporedno. Nato švigneva bliskoma mimo drugih za prvim čolnom, od ostalih precej oddaljenim, v katerem so sedele tri osebe. Ob plamenicah je

bilo lahko spoznati Matembo, Anuija in Parejmo. Neopažena se približava prvemu čolnu; somi so plavali ves čas do semkaj za nama. Potomba zakliče polglasno:

„Parejma, sem!“

Ta je razumela te besede. Vstane in se požene v najin čoln. Eri jo ujame z levico in jo rahlo spusti na dno. Nato se nagne čez rob in z dvema zamahoma prereže vezi, držeče pripravo, ki je bila za to, da bi se čoln ne prevrnil. Matemba in Anui sta se pri erijevem glasu tako prestrašila, da sta pozabila na brambo. Ko zapazita, da je Potomba prerezal vezi in jima tako onemogočil vsako rešitev, zaženeta grozen krik. Pri tem pa se nagne Anui nekoliko preveč na stran, in oba se zvrneta v morje; zdajci ju požro somi.

Parejma si z rokami pokrije obraz; Potomba pa zopet prime za vesli, in bliskovito je letel čoln čez temno vodovje. Krik nesrečnikov je opozoril zaostale spremljevalce na to, kar se je godilo spredaj. Ko spoznajo položaj, udero grozno rjoveč za nami, toda čolni so bili na potu drug drugemu. Le eden se je izmotal izmed drugih in se nama bližal čimdalje hitreje. Kar zgrabim puško in pravim eriju:

„Temu posvetim s kroglo!“

„Stoj, sahib! Ta ni sovražnik, ampak prijatelj. Tako hitro vesla le Ombi; njega in Potombo ne prekosi nihče. Pusti ga blizu, da pojde z nami!“

Rjovenje in kričanje zasledovalcev se je ponovilo; napeli so vse moči, da bi nas dohiteli, toda ni se jim posrečilo. V petih minutah dospe naš čoln in Ombijev v zaliv. Sedaj šele si Parejma razkrije obraz in zdihne: „Potomba, očeta si pogubil!“

Ombi skoči iz svojega čolna v našega in pravi tolažilno: „Pomiri se, Parejma; tvoja nesreča bodi moja nesreča, in tvoja sreča bodi tudi moja sreča! Danes so bili uničeni maliki, in sedaj boče pri naju nebeški Oče s svojim Sinom ki je prišel na svet izpreminjat nesrečo v veselje.“

Raz krov „Vetra“ nam vržejo mornarji spleteno lestev, po kateri splezamo navzgor.

„Brzo, Karel, podvizajte se!“ zakliče kapitan. „Tam že veslajo divjaki s čolni in plamenicami v zaliv. Mornarji, ugasite luči!“ zapove svojim ljudem, „in potegnite oba čolna na krov, da ju ne opazi ta divjaška sodrga. Mislijo naj, da že vse spi na našem ‚Vetru‘! Le gor s temi lupinami! Tako dobro! In sedaj biče v roke! Ako bi se kdo drznil pomoliti nos semkaj, mu ga dobro ošvrkajte,

da bo vedel, kaj se pravi vtikati nos v „Veter“!“

Toda te naredbe ni bilo treba. Zasledovalci so menili, da smo pristali na suho, zato so veslali proti obrežju, kjer smo še dolgo videli svit njih plamenic. Na krovu sta nas sprejela Potaj in kapitan vsa vesela. Zadnji nas je vzel v svojo kajuto, kjer sem mu moral natanko razložiti ves dogodek. Po končani povesti mi poda Parejma roko in pravi:

„Hvala ti, sahib! Rešil si me smrti, kajti rajša bi bila umrla po svojem bodalcu, kakor se vdala Matembi.“

Zjutraj se spustimo v morje. Črez pet dni smo sprejeli na krov kapitana Roberta z njega mornarji in rešenim blagom; nato pa je odjadrал naš „Veter“ proti otočju Samoa.

Tam na otoku Upotu, v kraju Salanfata, živi še sedaj bogat trgovec, po imenu Potomba. In časih, kadar tone zlato solnce v morje in pošilja zadnje žarke črez jasne valove, vesla stari Ombi s svojim čolnom, v katerem sedi Potomba s Parejmo, iz zaliva; in ko bi Ombi hotel poslušati, bi čul, kako šepeče eri svoji ženki: „Mataori, dnevno ti oko, ti luč mojega življenja!“

Morda se spominja v takih blaženih trenutkih srečna dvojica burne minulosti, sreče

in na to nastopivše žalosti na Tahiti, ženitovanjskega dne na Ejmeju, vožnje proti otočju Pomatu in Samoa, starega, prijaznega kapitana Turnerstika in — morda tudi prijatelja Karla, ki mu še danes, ko to piše, zvene po ušesih tožni glasovi:

„Te uva to te malema,
te uva to hinaro — —.“

Pri Jan. Giontiniju v Ljubljani

se tudi dobivajo:

- Božični darovi** — za mladino. Spisal *R. Vrabl* . . . 20 kr.
Čas je zlato. Poučna povest za mladino. Spisal *F. Hofmann*.
36 kr.
Doma in na tujem. Povest. V Ljubljani 1889. 20 kr.
Eri. Povest. *May-Pretnar* 20 kr.
Grizelda. Povest za mladino 10 kr.
Hitri računar z ozirom na sedanji denar po avstrijski veljavi
in na novo mero in vago. 9. popravljeni natisk. V polusnju
40 kr.
Izanami, mala Japonka. Povest. V Ljubljani 1889 . . 24 kr.
Izdajalca domovine. Povest. V Ljubljani 1889 . . . 20 kr.
Knez Črni Juri. Zgodovinska povest. V Ljubljani 1889.
20 kr.
Najdenček ali: Pravični se tudi živine usmili. Četrti natisk.
V Ljubljani 1887. 20 kr.
Narodne pripovedke za mladino. III. Zbral *Dominicus*. 36 kr.
Nar. pripovedke, I.—II. zvezek. Spisal *Dominicus*, po 24 kr.
Naseljenci. Pov. IV. zv. Spis. (*Natanael Bumppo*) Cooper 24 kr.
Na Preriji. Pov. V. zv. Spis. " " " 24 kr.
Nezgod na Palavan. Povest 20 kr.
Mirko Poštenjakovič, povest za dečke od 12.—15. leta.
Spisal *Leban* 20 kr.
Poslednji Mehikanec. Povest. II. zvezek. Spisal (*Natanael
Bumppo*) Cooper 24 kr.
Pri Vrbovcem grogi. Povest za dečke od 7.—12. leta.
Spisal *Leban* 20 kr.
Stezosledec. Pov. III. z. Spis. (*Natanael Bumppo*) Cooper 24 kr.
Strelec. Pov. I. zv. Spis. (*Natanael Bumppo*) Cooper 24 kr.
Stric Tomova koča. Drugi popravljeni in ilustrovani natisk.
Stran 228, kart. V Ljubljani 1888 70 kr.
Venček vezilnih daril ali voščilne pesnice o godovih, novem
letu in drugih prilikah. Tretji, povsem popravljeni
natisk. V Ljubljani 1886 20 kr.
Voščilna knjižica ali voščilni listi za novo leto, godove in
rojstne dneve. Spisal *Ivan Tomšič*. 1870 24 kr.
Vojska na Turškem od leta 1875. do konca leta 1878. 36 kr.
Vrtomirov prstan. Tretji pregledani natisk. 1886 . . 20 kr.
Vstajenje — za mladino. Spisal *R. Vrabl*. 20 kr.